

Tyskland efter 5 års nazistyre.

En udvikling som bare kan føre til krise eller krig.

Naziføreren Röhm, som kom i opposisjon til Hitler, og blev ryddet av veien.

Den 30. januar er det fem år siden gamle rikspresident Hindenburg utnevnte Adolf Hitler til rikskansler. Når en skal gå et overblikk over utviklingen i disse fem år, melder det sig med en gang den vanskelighet at en har med mangfoldighet av faktorer å gjøre, og det gjelder å skille ut de viktigste.

Det avgjørende grunntrekk er utvilsomt at

Tyskland igjen er blitt en førsterangs militærakt i Europa.

En av grunnene til at nazismen kom til makten var jo nettop at det ikke fantes andre muligheter for å sette det tyske samfundet i krigsdyktig stand igjen. Versailles-freden og erstatningene lå som en jernlenke rundt Tysklands produktive kraft, og det samlet sig stadig mer eksplosjonsstoff. Der til kom krisen med dens vel 8 millioner arbeidsløse. Arbeiderbevegelsen og de brokete politiske forhold hindret den kapitalistiske løsning av krisen og oprustningen. Derfor krevde kapitalen diktatur, og totalitær stat betyr totalitær krigsforberedelse. Alt annet er blitt underordnet denne centrale opgaven, og idag ser vi at resultatet er en virkelig krigsmaskin. Versailles-traktaten er revet i stykker, nazismen har organisasjonsmonopolet.

TERROREN

I den første tid reagerte utlandet sterkest mot den hemningsløse nazistiske terror — mot mishandlinger, mord, henrettelser, jødeforfølgelser, undertrykkelse av alle organisasjoner og av folkets rettigheter. Terroren fortsetter, og titusener sitter i konsentrasjonsleirerne og fengsle. Ikke bare arbeiderbevegelsens folk, men også helt borgerlige mennesker rammes av terrorveldet. Allikevel vekker dette mindre harme nå. Det er sørgelig, men sant.

En reagerte også mot kulturbarbariet. Kants, Goethes, Marxs og Bebelers laud blev hjemskønt av bokbåtene og åndslivets fremstøt drevet i landflyktighet. Krigspropaganda og rasesvada kom isteden for videnskapelege forskning, og kirkekampen er det mest aktuelle uttrykk for at selv ikke samvittigheten og troen blir slått.

Nå kan det kanskje sies at vold og blodutgytelse i og for

sig ikke er argumenter nok. De har jo til sine tider vært funksjoner for en utvikling som historisk sett allikevel har betydning framskritt, men slik er det ikke i Tyskland.

KANONER ISTEDET FOR SMØR

Nesten fem millioner arbeidsløse er kommet i arbeid, og produksjonen er større enn i det siste høikonjunkturåret 1929. Det reiser sig da to avgjørende spørsmål: Har vi med en ny økonomisk epoke å gjøre? Kan nazismen lede produksjonen over i en normal konjunktur? Enda sterkere enn i verden ellers er oppgangen i Tyskland de siste årene en utpreget rustningskonjunktur. Industriproduksjonen har sket, men utenrikshandelen og kjøpekraften er blitt liggende efter. Den nazistiske stats inngrep i de økonomiske forhold præger hele utviklingen, og det er statens kunstig forsørte kjøpekraft som har sket. Under den veldige oprustningen er det staten selv som optrer som arbeidsgiver. Den har også opprettet monopol på utenrikshandelen, dens hånd hviler tungt over kapitalmarkedet, den griper regulerende inn i landbruket og i råstoffproduksjonen. Nazismens «planskonomi» offerer til og med kapitalistiske sverintresser. Allikevel ligger det ikke noe sosialistisk i den. Den har alltid rettet sig efter tungindustriens og finanskapitalens ønsker, og deres fortjeneste har øket samtidig som utbytningen av arbeiderklassen har tatt uhyggelig form.

En har diskutert mye om nazistenes finansieringsmetoder. Det engelske tidsskrift «The Banker» hevdet alt for år siden at Hitler-Tysklands rustningsutgifter måtte anslås til vel 30 milliarder merk. Tar en dette tallet som utgangspunkt, må en regne med mellom 40 og 50 milliarder nå. Litt mindre enn halvparten av dette beløpet har staten skaffet ved skattede inntekter og ved å skjære ned de sociale utgiftene. Resten er skaffet ved en veldig økning av den innenlandske gjeld. Her har nazistene vist stor manøverdugthet, men hvem som egentlig har måttet betale, får vi først vite når vi ser nærmere på arbeiderklassens stilling.

Efter de offisielle tyske tallene var 12.52 millioner mennesker i arbeid i 1932 og 17.11 millioner i 1933. Det er en stigning på 36.7 pct. De samlede lønnsutgifter er steget fra 25.7 til 35 milliarder, altså med 9.3 milliarder. Hvis en imidlertid trekker fra nedskjæringen av arbeidsledighetsundersøttelsen (som går tapet for forbruket), økningen av skattene og avgiftene og stigningen i leveomkostningene, kommer en til det resultat at mens

4.5 millioner nye arbeidere er kommet i beskjeftigelse, er den samlede nettoinntekt ikke blitt større enn den var i krisens verste år.

Tyskland er blitt en krigsmaskin som ledes av et veibnet mindretall med organisasjon og propagandamonopol.

De sociale spørsmål er lenger fra sin løsning enn noensinne.

Hitler åpner «riksdagen», hvis møte bare varte en time, men det var nok å få strødd sand på diktatorens ordrer.

for ikke å snakke om 1929. Der til kommer at både arbeidstiden og arbeidspresset har øket. En stor del av omkostningene til oprustningen presses ut av den tyske arbeiderklasse.

Arbeiderklassens stilling er blitt yderligere forverret på grunn av den nye sosialpolitikk. Statistikkene over arbeidsløshet og over ledigheten viser en stadig stigende tendens. Erstatningene til krigs- og arbeidsinvalidene er delvis blitt senket med en tredjedel, og de sociale rettighetene de hadde før er erstattet med «vinterhjelp» som utbales efter nazistiske tillitsmenns forgoftbefinnende. «Arbeiderfronten» tar imidlertid gang på gang nye kontingenter som den betaler ut til sociale bidrag. Arbeiderne stilles i flere og flere tilfeller for krigsrett.

Selvforsyningseksperimentet har slått feil. Når det gjelder næringsmidlene, er Tyskland ikke avhengig av utlandet som før verdenskrigen. I de første årerne under nazismen hadde bønderne siden har de vært utsatt for de mest drastiske foranstaltninger, tiltak som bare har vanskeliggjort matforsyningen og skapt adskillig forhitrelse blandt befolkningen. Middelenstanden i byene har ikke fått det den ventet på av de nye maktthavere. De små næringsdrivendes fortjeneste er heller blitt mindre enn før, håndverkernes stilling overfor storbedriftene er enda mer håpløs og de intellektuelles stilling forsvulvet. De nazistiske ledere har åpent gått inn for parolen «kanoner i stedet for smør». Na-

ismen gikk gjennom en indre krise. Folkeforbundet blev så styrket ved at Sovjet-Samveldet meldte sig inn, og det så ut til at Tyskland skulde bli isolert. Men i 1935 kom det et vendepunkt. Samtidig som Laval forberedte intriger mot Etiopia, visste England stor imøstekning overfor Tyskland. Efter Saar avstemningen innførte Nazi-Tyskland den almindelige verneplikt, i strid med Versailles-traktaten, og så kom flåteavtalen med England. Sovjet-Samveldets innflytelse i Europa dalte. I 1935 fikk vi besettelsen av Rhinland Hitler-Schuschnigg-pakten, Tysklands faktiske deltagelse i Roma-pakten (Italia-Osterrike - Ungarn), borgerkrigen i Spania, 2 års verneplikt og tilslutt den tysk-japanske alliansen mot Sovjet-Samveldet. Ifjor blev denne alliansen utvidet til Italia som så meldte sig ut av Folkeforbundet. Den tyskes ånd visste sig over Guernica og ved Asturia. Belgia sa sig løs fra Frankrike og sluttet sig neutralt med Tyskland. Vestmaktene antydde imøstekning i spørsmålet om kolonier, Tsjekkoslovakia og lan.

Frankrikes stilling i Mellom- og Øst-Europa er alvorlig svekket. Korstoget mot øst, mot Sovjet-Samveldet, forberedes samtidig slik at det kan samle kapitalistenes klassemessige følelser mot det land hvor den private eiendomsretten til produksjonsmidlene er avskaffet. Men Frankrikes stilling er også svekket i vest i Rhinland-besettelsen. Belgias neutralsitet og krigens i Spania skal isolere arvefiendens, og det vil bli en alvorlig forståelse med England, og det er ikke utelukket at han vil si farvel til både Italia og Japan hvis han kan opnå det. England stiller sig avventende, men U. S. A. har tatt en mer bestemt holdning overfor den aggressive fascismen.

Når den tyske utenrikspolitikk stort sett har hatt held med sig, skyldes det den klassemessige sympati nazistene finner også hos borgerskapet i de demokratiske land. Og det spiller gjensidig inn i den tyske nazistenes program ikke bare er tysk hegemoni i Europa, men også utsettelse av alt som heter demokrati.

MASSEGRUNNLAGET OG TYSKLANDS FREMTID.

Nazismens gamle massegrunnlag er gått i oppløsning i disse fem år, men det er skapt et nytt. Det består vesentlig av de partimedlemmer som har fått en stilling i statsapparatet og i de sosialpolitiske, økonomiske og militære organisasjoner. Dertil kommer den veldige krigsmaskinen. Dette grunnlaget er jo bare et mindretall av den tyske befolkning, men det er et mindretall med våben og med organisasjons- og propagandamonopol. For en stor del må en også regne med ungdommen blandt dem

Diktatoren.

som berer systemet, men mange illasjoner brister når de unge kommer ut av «Hitler-ungdommen» og inn i arbeidstjenesten, den prissiske hæren og i arbeidslivet. Og det vokser fram sterke opprørscentra nettop blandt den tyske ungdommen.

Flerparten av den tyske befolkning ser med mistillit på nazistyre, men folket mangler selvillit og har liten tro på noen endring. Hitlers berømte 98 pct. er selvsagt bare svindel. Flertallet blandt de tyske arbeidere har hele tiden tatt en avvisende holdning til nazismen, klassekampen fortsetter, den har bare endret form. Alt høsten 1933 kunde en legge merke til en slags lønnsbevegelse blandt de tyske arbeidere, og ifjor greide Ruhr-arbeiderne, gruberarbeiderne i Saar og sjøfolkene å føre gjennom ganske store aksjoner.

Naziregimet kommer ikke til å falle av sig selv. Det må omstyrt. Utviklingen kan imidlertid gå hurtig, og skulde det være mot en veibnet konflikt, kan det nok vise sig at det er vanskelig å føre krig med konsentrasjonsleirerne i ryggen og med en terrorisert og utpint befolkning i hæren og fabrikkene.

DET HVISKENDE TYSKLAND

Opposisjonen gir sig mange utslag. En av de mest virksomme våben mot naziregimet er litteraturen, og fra munn til munn hviskes det over hele Tyskland visser som disse:

Göbbels har som bekjent ikke det «arikke» utseende han selv har satt op som det store ideal for virkelige tyskere. En kveld skal han tale på et nazimøte i Sportspalast. Chaufføren hans er syk, og arrierprofeten tar en drovje. Han betaler og skal gå inn i Sportspalast, da den bekymrede chauffør napper ham i armen:

«Hvis jeg så ut som Pcm, vilde jeg ikke gå inn der ikveld.»

Efter partidagen i Nürnberg satt de fremste nazister i «Det tredje rikes» sammen og festet. Stemningen var høy, og for å vise at de ikke var redde for noen verdens ting, sendte de en kasse til Stalin. Den inneholdt søppel.

Noen dager efter kom det en stor kasse fra Sovjet-Samveldet til Hitler, men nazistene hadde mange anelser og torde ikke åpne den.

(Forts. 6 side)

Riksdagsbygningen som nazistene tente fyr på for å få et påskudd til å innføre diktaturet. — I sirkelen nazistenes åndssvake redskap, van der Lubbe.

Kommunistenes hovedkvarter i Berlin, hvor nazistene påstod at de fant beviser for revolusjonsforberedelse, beviser som aldri er fremlagt.

